

Programy ochrony gatunków zagrożonych wyginieciem

2018-12-18

Programy ochrony zagrożonych wyginieciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów, zwane w skrócie „krajowymi programami ochrony gatunków”, są to dokumenty przygotowane w oparciu o art. 57 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zatwierdzone przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Stanowią one syntezę dotychczasowej wiedzy i doświadczeń z ochrony danego gatunku, identyfikują zagrożenia oraz zawierają propozycję działań, jakie należy podjąć w celu poprawy stanu zachowania populacji zagrożonych gatunków, wraz opisem sposobu ich wdrażania oraz źródeł finansowania. Jako opracowania eksperckie, mają stanowić pomoc dla wszystkich instytucji i podmiotów, które w trakcie swojej działalności stykają się z chronionymi gatunkami bądź siedliskami, nie tylko w zakresie ich ochrony, ale również badań naukowych, planowania i prowadzenia gospodarki leśnej, rolnej, wodnej, itd.

Należy podkreślić, że programy ochrony gatunków nie są powszechnie obowiązującym źródłem prawa. Stanowią wytyczne do postępowania w celu poprawy stanu zachowania poszczególnych gatunków. Przedstawione w programie ochrony gatunku koszty postulowanych działań mają charakter szacunkowy, a wskazane źródła finansowania stanowią jedynie propozycję i nie oznaczają gwarancji zapewnienia środków.

Do chwili obecnej zostało opracowanych wiele dokumentów, nazywanych zamiennie programami ochrony, planami ochrony, strategiami zarządzania, itd. Część z nich jest znana w przestrzeni publicznej i bywa mylnie uważana za oficjalnie obowiązujące. Jednak jeśli nie zostały spełnione pewne kryteria, dokumentów tych nie można uznać za krajowe programy ochrony. W tym celu dokument musi spełnić warunki wynikające z art. 57 uop, tj.:

- musi dotyczyć gatunku zagrożonego wyginieciem,
- musi zawierać co najmniej następujące elementy:
  - opis sposobów prowadzenia działań ochronnych zmierzających do odbudowy populacji zagrożonych wyginieciem gatunków,
  - określenie czasu i miejsca wykonania działań ochronnych,
  - wskazanie odpowiedzialnego za wykonanie działań ochronnych,
  - informacje o kosztach i źródłach finansowania
- musi zostać zaakceptowany przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Pełna lista krajowych programów ochrony gatunków, przyjętych przez Generalnego Dyrektora ochrony Środowiska znajduje się poniżej.

Krajowe programy ochrony gatunków przyjęte przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska

- [Krajowy program ochrony kulika wielkiego - przyjęty 18 grudnia 2018 r.](#)
- [Krajowy program ochrony dubelta - przyjęty 2 marca 2017 r.](#)
- [Krajowy program ochrony orlika krzykliwego w Polsce - przyjęty 4 marca 2016 r.](#)
- [Krajowy program ochrony orlika grubodziobego - przyjęty 20 sierpnia 2015 r.](#)
- [Krajowy program ochrony błotniaka łąkowego - przyjęty 20 sierpnia 2015 r.](#)
- [Krajowy program ochrony morświna - przyjęty 6 listopada 2015 r.](#)

Zaleca się aby zamiar przygotowania projektu programu ochrony gatunku był poddawany dyskusji z Generalną Dyrekcją Ochrony Środowiska na jak najwcześniejszym etapie (np. w trakcie tworzenia ogólnych założeń do projektu) w celu ustalenia zasadności tego działania i możliwości późniejszego zatwierdzenia przez GDOS. Z kolei w końcowym etapie, równoległe do przekazania projektu dokumentu, konieczne jest podpisanie umowy o przekazanie zależnych praw autorskich do przekazywanego opracowania ([przykładowa umowa](#)). Zawarcie umowy umożliwi autorom opracowania korzystanie z wyników swoich badań, a jednocześnie daje możliwość Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska wprowadzania koniecznych zmian i rozpowszechniania programu (m.in. udostępnienia na stronie internetowej urzędu). Przygotowano też [zakres merytoryczny](#) jaki powinien zawierać program ochrony gatunku.